

סְלוֹק - סוף פסוק:
אֶתְנַח - אֶתְנַחְתָּא
זְכוּה גְדוּל
זְכוּה קִבְּלָן
רְבִיעַ
טַפְחָא
סְנוּל - סְנוּלְתָּא
פְּשָׁטָא
מִנַּח
מִרְכָּא
קִרְטָא = (אִזְלָא)

טעמי המקרא

דבריו של בעל ספר התיקונים, כפי שהובאו בספרו של ר' וולף היידנהיים משפטי-הטעמים:

"יחס הטעמים אל הנקודות כיחס הנשמה אל הרוח
ויחס הנקודות אל האותיות כיחס הרוח אל הנפש."

אורית רוזנמן – המזכירות הפדגוגית, אגף שפות, חינוך לשוני, תשע"ב

תכנית לימודים מקרא ממלכתי דתי גן-י"ב

מקרא ממ"ד << גן חובה - יסודי >> כיתה ג' << מטרות - המיומנויות

חיפוש

אתר נוכחי כולם

על התכנית

מטרות הוראה

עקרונות

הוראה למידה

גן חובה - יסודי

נושאי הלימוד גן - ו'

תכנון ההוראה

גן-חובה

כיתות א'-ב'

כיתה ג'

נושאי וחומרי לימוד

מיפוי ספרי המקרא

פסוק לי פסוק

מילים ומושגים

מטרות - הכרה

מטרות - המיומנויות

מטרות - האמונה והרגש

כיתה ד'

כיתה ה'

כיתה ו'

מטרות בתחום המיומנויות מטרות על, מטרות אופרטיביות ודוגמאות

מטרות על

- יקרא במקרא כהלכה
- יהיה בקי במקרא, בלשון ובתכניו
- ייתן כותרת ליחידה

מטרת - על

יקרא במקרא כהלכה

מטרות אופרטיביות

יקרא בהתאם לניקוד

יטעים כראוי את המוטעם מלעיל או מלרע

יהגה נכון את האותיות (ח, ח, כ, א, ע).

ימנה מהבלעות מילים או אותיות ("יתן רוח בין וה בקים").

יפסיק או יחבר מילים בהתאם לטעמים המפסיקים או המחברים

יתאים את ההנגנה (אינטונציה) לטקס.

חינוך לשוני : עברית - שפה, ספרות ותרבות

חינוך לשוני << הישגים בדרשים >> הישג בדרש 7

הישגים בדרשים

הישג בדרש 7: קריאת טקסטים מן המקורות היהודיים כחלק בלתי נפרד מהמורשת התרבותית היהודית ותוך עמידה על ייחודם הלשוני

טקסטים מן המקורות היהודיים הם חלק בלתי נפרד מהמורשת התרבותית היהודית.

תכנית הלימודים **חינוך לשוני: עברית - שפה, ספרות ותרבות** מתייחסת לעיסוק בטקסטים מהמקורות היהודיים כחלק מהחינוך הלשוני בעברית תוך הדגשת ייחודם הלשוני של הטקסטים ותורמתם להכרת הרבדים ההיסטוריים והתרבותיים של השפה, כמפורט בתכנית בעמ' 61-67.

רכיבי ההישג הנדרש בקריאת טקסטים מהמקורות היהודיים מתייחסים לעיסוק בהם הן בבית הספר הממלכתי והן בבית הספר הממלכתי-דתי. העבודה על פי ההישג היא כאמור בתחום אחריותו של המורה כחלק מיישום התכנית. רמת הביצוע של רכיבי ההישג בשכבות הגיל השונות, במקצועות העוסקים בטקסטים מהמקורות היהודיים, תוגדר בהלימה לתכניות הלימודים הרשמיות לבית הספר הממלכתי ולבית הספר הממלכתי-דתי במקצועות אלה (מקרא ממ"ד; תנ"ך ממ"ד; תושב"ע ממ"ד וממ"ד; הלכה ממ"ד ועוד). רמת הביצוע תביא בחשבון גם את ההישגים הנדרשים בקריאה ובכתיבה, בהאזנה ובדיבור.

ציוני דרך

עד סוף כיתה ב'	עד סוף כיתה ד'	עד סוף כיתה ו'
קריאה שוטפת, מדויקת ומוטעמת של טקסטים מהמקורות היהודיים הנלמדים בכיתה	קריאה שוטפת, מדויקת ומוטעמת של טקסטים מהמקורות היהודיים הנלמדים בכיתה	קריאה שוטפת, מדויקת ומוטעמת של טקסטים מהמקורות היהודיים הנלמדים בכיתה
הבנת הנושאים, הרעיונות והמסרים העולים מהקריאה בטקסטים, שהם חלק מהמורשת התרבותית היהודית	הבנת הנושאים, הרעיונות והמסרים העולים מהקריאה בטקסטים, שהם חלק מהמורשת התרבותית היהודית	הבנת הנושאים, הרעיונות והמסרים העולים מהקריאה בטקסטים, שהם חלק מהמורשת התרבותית היהודית
שליטה במטבעות לשון, ניבים וביטויים מהמקורות	שליטה במטבעות לשון, ניבים וביטויים מהמקורות	שליטה במטבעות לשון, ניבים וביטויים מהמקורות

חיפוש

אתר נוחי כולם

חינוך לשוני

סביבה לימודית מיטבית

רכיבי החינוך הלשוני

עולמות שיח וסוגות

ידע לשוני

קריאה, כתיבה, האזנה ודיבור

הישגים בדרשים

מבוא

הצגת ההישגים

הישג בדרש 1

הישג בדרש 2

הישג בדרש 3

הישג בדרש 4

הישג בדרש 5

הישג בדרש 6

הישג בדרש 7

הישג בדרש 8

תכנון לימודים ודוגמאות

הרחבות וביבליוגרפיה

כישורי שפה, דגמים

ק"ן לבן-יהודה, קן לעברית

יצירות ספרות - נספח

אודות

לאתר המפ"ר

טעמי המקרא משמשים בשלושה תפקידים:

1. מורים על מקום ההטעמה של המילה (מלעיל או מלרע)

2. מהווים סימני פיסוק (או חלוקה) של הפסוק

3. משמשים תווי נגינה לקריאות השונות בבית
הכנסת

ההטעמה

ההטעמה בעברית משמשת יסוד מבחין (פונמה)
בין תיבות בעלות כתיב וניקוד זהים,
אך הטעמתן שונה.

איך תקראו את המילה **בְּנוֹ?**

וְנִלְחָם-בָּנוּ וְעָלָה מִן-הָאָרֶץ:

לִרְאֹת אֶת-הָעִיר וְאֶת-הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם:

בְּנוּ - בְּנוּ

וְנִלְחָם בְּנוֹ וְעָלָה מִן־הָאָרֶץ:

שמות א', י'

בְּ + אנחנו -
מילית יחס לאחר פועל
מציינת על מי, על מה, ביחס למה וכד' נעשתה הפעולה המצוינת לפני כן.

לִרְאֹת אֶת־הָעִיר וְאֶת־הַמִּנְדֹּל אֲשֶׁר בְּנוֹ בְּנֵי הָאָדָם:

בראשית י"א ה'

פועל, עבר קל שורש ב.נ.י. = הקימו

דוגמא נוספת

מה ההבדל בין שתי המילים הבאות?

קִמָּה קִמָּה

שְׁבַעַה שְׁבַעַת תִּסְפָּר-לָךְ מֵהַחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה

וְהִנֵּה קָמָה אֶלְמָתִי וְגַם-נִצְבָּה

קָמָה – קָמָה

שְׁבַעַה שְׁבַעַת תִּסְפֹּר לְךָ מֵהַחֵל חֲרַמֵּשׁ בַּקָּמָה

דברים ט"ז ט

מלרע,

שם - תבואה עומדת שגבעוליה מחוברים לקרקע, בייחוד תבואה בשלה מוכנה לקציר.

וְהִנֵּה קָמָה אֶלְמָתִי וְגַם־נִצְבָּה

בראשית ל"ז ז'

מלעיל,

פועל נקבה, עבר - התרוממה למצב עמידה.

מֵאִין אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מִחֶרֶן אֲנַחְנוּ׃ ה וַיֹּאמֶר לָהֶם הִידְעֶתֶם אֶת-לִבִּי
בֶּן-נָחוֹר וַיֹּאמְרוּ יָדַעְנוּ׃ ו וַיֹּאמֶר לָהֶם הַשָּׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם
וְהִנֵּה רָחֵל בָּתוֹ **בָּאָה** עִם-הַצֹּאֵן׃ ז וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל
לֹא-עֵת הָאֶסֶף הַמְקֻנָּה הַשְּׁקוֹ הַצֹּאֵן וּלְכוּ רְעוּ׃ ח וַיֹּאמְרוּ לֹא נוֹכֵל
עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל-הַתְּעֹדָרִים וְנָלְלוּ אֶת-הָאֲבֹן מֵעַל פִּי הַבָּאָר
וְהַשְּׁקִינוּ הַצֹּאֵן׃ ט עוֹדְנוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרָחֵל **בָּאָה** עִם-הַצֹּאֵן אֲשֶׁר
לְאָבִיהָ כִּי רָעָה הָיָה׃ י וַיְהִי כֹאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת-רָחֵל בֶּת-לָבָן

בראשית כ"ט

וְהָיָה רֶחֶל בָּתּוּ בָּאָה עִם־הַצֵּאן :

עוֹדְנוּ מִדְבַּר עַמָּם וְרֶחֶל וּבָאָה עִם־הַצֵּאן

ע"פ רש"י הראשון בהווה והשני – בעבר,
וכך מובן הסיפור היטב:
תחילה אמרו הרועים שרחל עומדת להגיע בכל רגע, עדיין רחוקה היא ומתקרבת,
ובפעם השנית רחל כבר באה, כלומר הגיעה והרי היא איתנו.

דוגמא נוספות שבה משמשת ההטעמה כיסוד מבחין

וְשָׁבוּ אֶל יְדֵי בָכָל לִלְבָבָם וּבָכָה לִנְפֹשָׁם בְּאֶרֶץ
אֲבֹתָם אֲשֶׁר־שָׁבוּ אֹתָם

וְשָׁבוּ - מלעיל מהשורש ש.ו.ב. - עניין חזרה

שָׁבוּ - מלרע מהשורש ש.ב.ה. - עניין שבי

חינוך לשוני : עברית - שפה, ספרות ותרבות

חינוך לשוני << הישגים נדרשים >> הישג נדרש 8

הישגים נדרשים

הישג נדרש 8: הכרה והבנה של המערכת הלשונית - מבנים, תופעות ותהליכים בלשון

ציוני דרך*

עד סוף כיתה ו'	עד סוף כיתה ד'	עד סוף כיתה ב'
הכרת האותיות - צליליהן, שמותיהן וסדרן	הכרת האותיות - צליליהן, שמותיהן וסדרן	הכרת האותיות - צליליהן, שמותיהן וסדרן
הכרת סימני הניקוד הבסיסיים - צליליהם ושמותיהם	הכרת סימני הניקוד הבסיסיים - צליליהם ושמותיהם	הכרת סימני הניקוד הבסיסיים - צליליהם ושמותיהם
זיהוי הצלילים המיוצגים על ידי ציורים של עיצורים ותנועות	זיהוי הצלילים המיוצגים על ידי ציורים של עיצורים ותנועות	זיהוי הצלילים המיוצגים על ידי ציורים של עיצורים ותנועות
הכרת הערך המספרי של האותיות	הכרת הערך המספרי של האותיות	
חיפוש במילון על פי <u>סדר האלף בית</u>	חיפוש במילון על פי <u>סדר האלף בית</u>	חיפוש במילון על פי <u>סדר האלף בית</u>
הכרת תפקידם של סימני פיסוק נוספים: <u>סוגריים</u> , <u>מקף מפריד</u> , <u>שלוש נקודות</u> , <u>נקודה</u> פסיק והכרת דרכי השימוש בטקסט	הכרת תפקידם של סימני פיסוק נוספים: <u>פסיק</u> ומרכאות והכרת דרכי השימוש בהם בטקסט	הכרת תפקידם של סימני הפיסוק: <u>נקודה</u> , <u>סימן שאלה</u> והכרת דרכי השימוש בהם בטקסט הכתוב

חיפוש

כולם

אתר נוכחי

חינוך לשוני

סביבה לימודית מיטבית

רכיבי החינוך הלשוני

עולמות שיח וסוגות

ידע לשוני

קריאה, כתיבה, האזנה ודיבור

הישגים נדרשים

מבוא

הצגת ההישגים

הישג נדרש 1

הישג נדרש 2

הישג נדרש 3

הישג נדרש 4

הישג נדרש 5

הישג נדרש 6

הישג נדרש 7

הישג נדרש 8

תכנון לימודים ודוגמאות

הרחבות וביבליוגרפיה

כישורי שפה, דגמים

ק"ן לבן-יהודה, כן לעברית

הטעמים כסימני פיסוק (מפסיקים ומחברים)

- פיסוק הוא ממילא גם פירוש. כך עוסקים טעמי המקרא, למעשה, בפירוש הכתובים.

הטעמים מחולקים לשתי קבוצות עיקריות:

א. **מפסיקים** – שתפקידם להורות לקורא להפסיק את שטף הקריאה.

ב. **מחברים** – שתפקידם להורות לקורא לקרוא בשטף ולא לעצור.

טעמים מפסיקים

סִלּוֹק - סוף פסוק: - מופיע בסוף הפסוק (שווה לנקודה בימינו). כיוון שיש רק "סילוק" אחד בפסוק, הוא "שולט" על כל הפסוק, ועל כן הוא נקרא "קיסר" מבחינת דרגתו.

הערה: קו קטן מאונך, הנמצא באמצע הפסוק, איננו "סילוק", אלא "מתג". המתג מסמן בדרך-כלל הברות פתוחות, שוואים נעים וקמצים גדולים.

במקום הטעמים הללו יש לשים פסיק:

אתנח - אתנחתא פסוק (חוץ מאשר בפסוקים ספורים) יש אתנחתא אחת, הן לצורך הפסקה והן לצורך חלוקת הפסוק לשניים.

זקף גדול

זקף קטן

רביע

טפתא

מופיעים רק מעל לאות האחרונה במלה. אך אם המלה היא מלעילית, יופיע עוד סימן מעל ההברה המוטעמת (כלומר - שני סימנים במלה).

סגול - סגולתא

פשטא

טעמים מחברים (בתפקיד המקף)

מנח

מרכא

קדשא = (אזלא) (לא יופיע באות האחרונה, כדי להבדילו מן הפשטא - וראה למעלה).

היכן מסתיים פסוק ומתחיל פסוק אחר?

וּלְדָן אָמַר דָּן גִּיר אֲרִיָּה יִזְנֹק מִן
הַבָּשָׂן וּלְנַפְתָּלִי אָמַר נַפְתָּלִי שְׁבַע רָצוֹן
וּמָלֵא בִרְכַּת יְהוָה יָם וְדָרוֹם
יִרְשָׁה לְאֲשֶׁר אָמַר בָּרוּךְ מִבְּנֵי אֲשֶׁר יְהִי
רָצוֹי אֶחָיו וְטָבֵל בַּשָּׁמֶן רְגֵלוֹ

כב וּלְדָן אָמַר דָּן גּוֹר אֲרִיָּה יִזְנֹק מִן הַבָּשָׂן.

כג וּלְנִפְתָּלִי אָמַר נִפְתָּלִי שְׁבַע רָצוֹן וּמָלֵא

בְּרֶכֶת יְהוָה יָם וְדָרוֹם יִרְשָׁה.

כד וּלְאָשֶׁר אָמַר בָּרוּךְ מִבָּנִים אָשֶׁר יְהִי רָצוֹן

אֶחָיו וְטָבֵל בַּשָּׁמֶן רִגְלוֹ.

לא די במציאת מקומו של סוף הפסוק. כדי להבין היטב את פירוש הפסוק, עלינו למצוא גם את הפיסוק הפנימי בכל פסוק ופסוק. קביעת מקום שונה להפסק גוררת לא פעם שינוי בפירוש הפסוק.

יש שתי אפשרויות לפסק את הפסוק:

1. דִּין גּוֹר אֶרֶיָּה יִזְנֵק מִן הַבָּשָׂן

2. דִּין גּוֹר אֶרֶיָּה יִזְנֵק מִן הַבָּשָׂן

מסקנה:

לא תמיד קל להחליט היכן יש להפסיק מעט. הפסק במקומות שונים גורר בדרך כלל פירוש שונה. הטעמים מראים לנו היכן יש להפסיק והיכן יש לחבר, כדי שנבין את התנ"ך בהתאם למסורת.

וְלִבְּנֵי אָמֹר הָיָה גִּיר אֲרִיָּה יִזְנֹק מִן הַבָּשָׂן :

טעם מפסיק

טעם מחבר

איזו משתי האפשרויות היא החלוקה שעליה מצביעים הטעמים?

1. הָיָה גִּיר אֲרִיָּה יִזְנֹק מִן הַבָּשָׂן

2. הָיָה גִּיר אֲרִיָּה יִזְנֹק מִן הַבָּשָׂן

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הַלֶּחֶם
בְּעַמְלֶק מִחֶר אֲנֹכִי נִצֵּב עַל רֹאשׁ הַגְּבָעָה ...

שמות י"ז ט

אפשר לחלק את הפסוק בשני אופנים שונים:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הַלֶּחֶם בְּעַמְלֶק מִחֶר || אֲנֹכִי נִצֵּב עַל רֹאשׁ הַגְּבָעָה ...

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הַלֶּחֶם בְּעַמְלֶק || מִחֶר אֲנֹכִי נִצֵּב עַל רֹאשׁ הַגְּבָעָה...

(נִצֵּב – עתיד)

את הפסוק הזה מונה איסי בן יהודה בבבלי יומא נב ע"א כאחד מחמש מקראות בתורה שאין להן הכרע.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה בְּחַר־לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא
הֶלָּחֶם בְּעַמְּלֶק מִחֹר אֲנֹכִי נָצַב עַל־רֹאשׁ הַגְּבָעָה
וּמִיָּתָה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי :

לאיזה מחלקי הפסוק שייכת המילה מחר לפי טעמי המקרא?

רש"י : מחר - בעת המלחמה אנכי נצב.

אבן עזרא - הפירוש הקצר :

מחר - דבק עם הלחם ועם אנכי נצב. המילה מֶחָר מצטרפת הן אל המשפט:
וְצֵא הֶלָּחֶם בְּעַמְּלֶק והן אל המשפט אֲנֹכִי נָצַב עַל רֹאשׁ הַגְּבָעָה. צריך להבין
כאילו הייתה כתובה פעמיים.

דִּבְרוּ אֶל-כָּל-עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה
וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ אִשָּׁה לְבֵית-אָבִתָּה שֵׁה לְבַיִת.

טעמי המקרא חילקו את הפסוק לשניים, באמצעות האתנחתא הנמצאת תחת המילה: הַזֶּה
על פי חלוקה זו, האם ציון הזמן "בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ" מתייחס לדיבור או ללקיחה?

רש"י

אל כל עדת ישראל וגו' בעשר לחדש - דברו היום בראש חודש שיקחוהו בעשור לחודש".
האם ציון הזמן "בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ" מתייחס לדיבור או ללקיחה?
כיצד יש לחלק את הפסוק לפי רש"י?

תבאמו ותטעמו בְּהַר נַחֲלָתְךָ מִכּוֹן לְשִׁבְתְּךָ פַּעֲלָתָהּ ה' מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנֵנוּ יְדִיךָ.

שמות ט"ו י"ז

אפשר לחלק בשני אופנים:

מִקְדָּשׁ ה' || כּוֹנֵנוּ יְדִיךָ. (ואזי מקדש-ה' היא סמיכות.)

א: מִקְדָּשׁ || ה' כּוֹנֵנוּ יְדִיךָ (לפי חלוקה זו לפנינו משפט ייחוד שמשמעו: ידיך ה' כוננו מקדש.)

מִקְדָּשׁ אֲדָנִי כּוֹנֵנוּ יְדִיךָ

כיצד מפוסק הפסוק על פי הטעמים?

האם פירוש רש"י מתאים לפירוש בעלי הטעמים?

רש"י: מקדש - הטעם עליו זקף גדול להפרידו מתיבת השם שלאחריו

המקדש אשר כוננו ידיך ה'.

**כיצד משתמשים בכל המידע הנ"ל
ללימוד בכיתה?**

פעילות

- בפרק העוסק במסורת הלימודית נאמר בתכנית הלימודים:
- **"התלמידים ילמדו לפרש את הכתובים בעזרת טעמי המקרא הבסיסיים, המלמדים על חלוקתו של הפסוק ועל קריאתו הנכונה".**
- בכיתה ב' ילמדו רק את המפסיקים הראשיים: סוף פסוק (סילוק), אתנחתא (אתנח).
- בכיתה ג' יילמדו הזקפים.
- לפי מדיניות בית הספר - בכיתות ד'-ה' יילמדו מפסיקים נוספים כגון: טפחא (טרחא), פשטא, גרש (אזלא) סגול. בטעמים המשרתים ניתן לעסוק בכיתות גבוהות יותר. " (עמ' 15 סעיף 4)
- **הפעילות המוצעת באה לסייע להשיג של מטרות אלה. רצוי לבצע פעילות זו בפסוקים שבהם יש ריבוי צלעות או בפסוקים אשר לאחת מצלעותיהם יש מבנה תחביר ייחודי.**

טעמי המקרא – לפי מנהג הקריאה של האשכנזים
זֶרְקָה סְגוּלָּה מִנַּח רְבִיעַ מִהַפֵּךְ פִּשְׁטָא זֶקֶף קָטָן
זֶקֶף גָּדוֹל מִרְכָּא טַפְחָא אֲתַנְחָתָא פֶּזֶר תְּלִישָׁא קִטְנָה
תְּלִישָׁא גְדוּלָּה קִדְמָא וְאַזְלָא אֲזָלָא גֶרֶשׁ גִּרְשִׁים
דִּרְגָא תְּבִיר יְתִיב פְּסִיק מִתֵּן סוּף-פְּסוּק שְׁלֵשֶׁת
קִרְנֵי-פָרָה מִרְכָּא-כְּפוּלָה יֶרַח-בֵּן-יוֹמוֹ

טעמי המקרא – לפי מנהג הקריאה של עדות המזרח
זֶרְקָה מִקָּף-שׁוּפֵר-הַנִּלְךְ סְגוּלָּתָא פֶּזֶר-גָּדוֹל
תְּלִישָׁא תְּלִישָׁא אֲזָלָא גֶרֶשׁ פְּסִיק רְבִיעַ שְׁנֵי-גִרְשִׁין
דִּרְגָא תְּבִיר מְאַרְיָ טַרְחָא אֲתַנְחָת שׁוּפֵר-מִהַפֵּךְ
קִדְמָא תְּרִי-קִדְמִין זֶקֶף-קָטָן זֶקֶף-גָּדוֹל שְׁלֵשֶׁת
תְּרִי-טַעֲמֵי יְתִיב סוּף-פְּסוּק

דוגמאות לפעילויות בעזרת המחשב

ב. הפסקה גדולה

המפסיק הגדול בתוך הפסוק הוא "האתנח".
זהו את כל המופעים של האתנח בקטע ולחצו עליו בעזרת העכבר.

כנ ויאמר האדום זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה
כי מאיש לקחה זאת:

כד על-כן יעזב איש את אביו ואת-אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד:

המסך לאחר הלחיצה על האתנחים:

כנ ויאמר האדום זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי
לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת:

כד על-כן יעזב איש את אביו ואת-אמו
ודבק באשתו והיו לבשר אחד:

ג. הפסקה בינונית

אחרי שחילקנו את הפסוק לשניים הגיע הזמן לחלוקות קטנות יותר.

זהו את **הזקפים** בפסוק.

לחיצה על הטעם בעזרת העכבר תסמן פסיק במקום הנכון. לחיצה על תחילת הפסוק תשמיע את הפסוק הבודד.

כג ויאמר האדום זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי

לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת:

כד על־כן יעזב־איש את־אביו ואת־אמו

ודבק באשתו והיו לבשר אחד:

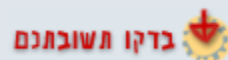
המסך לאחר הלחיצות על הזקפים:

כג ויאמר האדום זאת הפעם עצם מעצמי, ובשר מבשרי

לזאת יקרא אשה, כי מאיש לקחה זאת:

כד על־כן יעזב־איש, את־אביו ואת־אמו

ודבק באשתו, והיו לבשר אחד:

הטעמים מטעימים את המילים:

כמעט על כל מילה בכתוב מסומן טעם.
המיקום של הטעם על המילה מסמן מה מקום ההטעמה במילה.
אם הטעם נמצא בהברה האחרונה של המילה- צריך לקרוא את המילה **במלרע**.
אם הטעם נמצא בהברה שלפני האחרונה- צריך לקרוא את המילה **במלעיל**.
אם אתם לא יודעים מה ההבדל בין מלעיל למלרע האזינו לדוגמא:

מלעיל- טעם בהברה שלפני האחרונה:

 עֲצֹם (לחץ להשמעה)

מלרע- טעם בהברה האחרונה:

 עֲצֹם (לחץ להשמעה)

לפניכם רשימה של מילים המופיעות בקטע שקראתם, האזינו לשתי אפשרויות הקריאה. קבעו לפי מיקום הטעם במילים המסומנות מהי ההטעמה הנכונה מבין שתי האפשרויות.

עֵזֶר

וַיָּבֹא

וַיִּקְרָא

נִפְשׁוֹ

פעילות חלוקת פסוקים

על פי טעמי המקרא

מלכה שנולד

שלבי ההוראה:

- התלמידים יכירו תחילה את טעמי המקרא המפסיקים: סוף פסוק ואתנחתא.
- לאחר שהכירו אותם הם יחלקו פסוקים שונים בהתאם לטעמים:
- לאחר החלוקה הראשונה, התלמידים יחלקו לשת צלעות בפסוק. התלמידים יוסיפו לחלק צלע, שגם לאחר החלוקה נותרה ארוכה, לצלעות קצרות יותר והגיוניות.
- התלמידים יסמנו בצבע קטעים מסוימים, כפי שנדרש בכל פסוק נדון.

- המורים יקדימו ויסבירו לתלמידים שבעבר לימדו וקראו תורה במנגינה. את צלילי המנגינה הזו אנו שומעים כיום בקריאת התורה בבית הכנסת (כדאי להשמיע באוזני התלמידים את נגינת טעמי המקרא, ישירות או מקלטת מתאימה).
- סימני המנגינה נקראים "טעמי המקרא" והם מסומנים בחומש. תפקידם של הסימנים הוא לפסק את הפסוקים, להראות לקורא היכן עליו לעצור לזמן מסוים והיכן לעצור פחות, וגם להצביע על טעם מלעלי או על טעם מלרעי במילה, האם לקרוא אותה במלעיל או במלרע. (המורים אינם חייבים להשתמש במונחים אלה אלא רק להדגים אותם). אנו לומדים לחלק את הפסוקים הארוכים לשורות קצרות יותר בעזרת טעמי המקרא. נחלק תחילה את הפסוקים בעזרת שני טעמים חשובים ביותר: אתנחתא וסוף פסוק .

המורים יטילו על תלמידיהם מטלה כגון:

קראו שמות פרק י"ד פסוק כט

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַּיַּבֶּשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה מִיְּמִינָם וּמִשְׁמָאלָם:

והעתיקו בשתי שורות קצרות את הפסוק.

התוצאה הצפויה של מילוי מטלה זו היא:

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַּיַּבֶּשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם,

וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה, מִיְּמִינָם וּמִשְׁמָאלָם.

מטלה לתרגול נוסף:

קראו שמות פרק י"ז פסוק ב והעתיקו את הפסוק בשתי שורות.

התוצאה הצפויה והנדרשת :

וַיִּרְבְּ הָעָם עִם־מִשָּׁה וַיֹּאמְרוּ תִּנּוּ־לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתָּה

וַיֹּאמֶר לָהֶם מִשָּׁה מַה־תְּרִיבוּן עִמָּדִי מַה־תִּנְסֹן אֶת־ה':

בכיתה שהתוצאה הזו לא התקבלה, יש לחזור ולהבהיר את רעיון החלוקה בפסוקים נוספים אשר הטעם אתנחתא מחלק אותם לשני חלקים סימטריים ממש.

- שמות פרק י"ח, פסוק כז.
- שמות פרק י"ט, פסוק כ.
- שמות פרק כ', פסוק יב.
- שמות פרק כ"ב, פסוק ז.

המורה יבקש מתלמידיו להעתיק את החלק הראשון של פסוק יד בפרק י"ח

התוצאה המבוקשת:

וַיֵּרָא חִתָּן מֹשֶׁה אֶת כָּל-אֲשֶׁר-הָיָא עֹשֶׂה לָעָם

לאחר שהתלמידים מילאו את המשימה הם ינסו לברר כמה שאלות יש בחלק השני של הפסוק לאחר מכן נבקש מהם להעתיק כל שאלה בשורה נפרדת, ולסמן בסופה סימן שאלה. אפשר לבקש עוד שכל שאלה תועתק בצבע אחר. אפשר לעסוק כאן בטעם נוסף והוא: זקף(:). כאמור, טעם זה נלמד על פי תכנית הלימודים בכיתה ג'.

וַיֵּרָא חֲתָן מִנְשָׁה אֶת כָּל-אֲשֶׁר-הָיָא עֲשָׂה לָעָם .
וַיֹּאמֶר : מַה-הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עֲשָׂה לָעָם ?
מִדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבֶדֶךְ ?
וְכָל-הָעָם נֹצֵב עָלֶיךָ מִן-בִּקְרַע עַד-עָרֹב ?

התלמידים יתבקשו להעתיק את החלק הראשון בלבד של פסוק ב בפרק כ"ו (עד לאתנחתא).

אָרְךְ | הִירִיעָה הָאֶחָת שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאֶמָּה
וְלֶחֶב אַרְבַּע בָּאֶמָּה הִירִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אֶחָת
לְכָל-הִירִיעָת:

לאחר חלוקה ראשונית זו נבקשם לחלק שוב את החלק הראשון לשני חלקים קטנים יותר.
התוצאה הרצויה כאן:

אָרְךְ | הִירִיעָה הָאֶחָת שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאֶמָּה
וְלֶחֶב אַרְבַּע בָּאֶמָּה הִירִיעָה הָאֶחָת

- המורים ישאלו את תלמידיהם: מהו האורך של כל יריעה? מהו הרוחב של כל יריעה?
- (התלמידים ישיבו לפי החלוקה שחילקו את הפסוק ואף יוכלו לסרטט סרטוט מתאים).
- בשלב הבא יעיינו התלמידים בפסוק א וישיבו על השאלה: כמה יריעות היו?

מקורות

חשיבותם של טעמי המקרא בהוראת התנ"ך
יהושע מנחם רוזנברג

http://www.education.gov.il/tochniyot_limudim/mikra_mamad/article_9.htm

ביבליוגרפיה (חלקית בלבד) למורה המבקש
ללמוד וללמד טעמי המקרא

http://www.education.gov.il/tochniyot_limudim/mikra_mamad/article_31.htm

מלכה שנולד: פעילות חלוקת פסוקים על פי טעמי המקרא

קדרי יהודה: ויבינו במקרא – טעמי המקרא כפרשני המקרא, הצעה לעיבוד יחידות לימוד
והוראתן, משרד החינוך, המחלקה להכשרת עובדי הוראה, המכון לתכנון לימודים, ירושלים
תשמ"ז